

ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ЗА УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ

ГЕРЛЯНД Т.М., доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут професійної освіти НАПН України, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7991-0431>
E-mail: Alfina_G@ukr.net

Зважаючи на дії правового режиму воєнного стану на всій території України, постійну загрозу безпеці учасників освітнього процесу та з метою збереження й примноження потенціалу національної системи закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О), спроможності формувати якісний людський капітал, маємо докласти максимальних зусиль. В умовах військової агресії рф вітчизняна професійна (професійно-технічна) освіта зазнала значних втрат, які істотно вплинули на її суб'єктів, інфраструктуру, механізм функціонування [2].

Станом на 01.01.2023 р. освітню діяльність провадили 670 закладів П(ПТ)О, у т. ч. 649 закладів, що підпорядковані МОН, та 21 заклад, підпорядкований обласним, Київській міській державним адміністраціям. До 649 закладів П(ПТ)О, підпорядкованих МОН, входять 276 професійних ліцеїв, 157 вищих професійних училищ, 91 центрів професійно-технічно освіти, 60 професійно-технічних училищ, 52 навчальних центри при установах виконання покарань, 11 структурних підрозділів закладів вищої освіти та 2 професійних коледжів.

За останньою оперативною інформацією департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій станом на 01.08.2022 р. повністю зруйновано 10 закладів П(ПТ)О, 103 заклади П(ПТ)О мають пошкодження різного ступеня (надалі цей показник збільшився до 148 закладів та продовжує зростати).

Після 24.02.2022 року 94697 здобувачів П(ПТ)О навчались у закладах П(ПТ)О на підконтрольній Україні території. 18499 здобувачів навчались у закладах П(ПТ)О та перебували за межами території України. Найбільше таких здобувачів із Дніпропетровської (1643 особи), Харківської (1387), Львівської (1382) областей та м. Києва (1547). 173 особи, що виїхали за межі території України та зараховані до іноземних закладів освіти.

Найбільше здобувачів навчалось в закладах П(ПТ)О Львівської (19837 осіб), Дніпропетровської (15760 осіб), Одеської (12405 осіб) і Вінницької (11099 осіб) областей [1].

Станом на 01.08.2022 р. регіональне замовлення на підготовку фахівців і робітничих кадрів на 2022 р. затверджено у 23 регіонах (за винятком Луганської та Херсонської областей) обсягом 87217 осіб, що на 12 % менше, ніж у попередньому, 2021 році. Попри цьогорічне скорочення обсягів регіонального замовлення на рівні країни, спостерігалось підвищення цього показника за окремими регіонами, що віддалені від зони бойових дій. Так, у Рівненській області обсяг регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів у 2022 р. порівняно з 2021 р. збільшився на 1618 осіб, у Тернопільській – на 1231 особу, у Львівській – на 1017 осіб, у Полтавській – на 372 особи.

В умовах воєнного стану викладачами закладів П(ПТ)О докладено максимум зусиль для забезпечення сталості навчання та викладання, створення безпечних умов для учасників освітнього процесу, підтримки тих, хто був змушений виїхати за кордон або до безпечніших регіонів України; продовження

якісного надання освітніх послуг; стабілізації освітнього процесу. З огляду на важливість цих завдань, колективами закладів П(ПТ)О постійно проводиться комплексна системна цілеспрямованої роботи з удосконалення навчально-методичних матеріалів з усіх дисциплін/предметів, що викладаються, зокрема осучаснення та адаптація курсів лекцій, посібників, підручників, методичних рекомендацій для забезпечення самостійної роботи здобувачів освіти; доопрацювання та поновлення банків тестових матеріалів та презентаційних матеріалів, пакетів контрольних робіт для проведення поточного та підсумкового контролю в умовах змішаного та дистанційного навчання.

Постійно узагальнюються й систематизуються теоретичні та практичні надбання та враховані останні тенденції застосування інструментів й платформ дистанційного та змішаного навчання. Серед цифрових технологій, які використовуються в роботі педагогічного колективу, найпоширенішими є такі:

1. Цифрові технології колективної комунікації. Технології відеозустрічей GoogleMeet, Zoom для проведення онлайн-заходів у відео- та аудіо- форматах, а саме онлайн-занять, веб-конференцій, засідань циклових комісій, оперативних нарад та ін.

2. Хмарні технології Google Classroom для спрощення створення, поширення і класифікації завдань безпаперовим шляхом; прискорення процесу поширення файлів між педагогами та здобувачами освіти. Мобільні додатки, доступні на iOS і Android, дозволяють користувачам робити фото та прикріплювати їх до завдань, ділитися файлами з інших додатків та мати офлайн- доступ до інформації. Викладач може відстежувати прогрес кожного здобувача освіти, а після оцінки його роботи, повернути її, супроводжуючи коментарями, що є потужним засобом аналітики та зворотного зв'язку щодо якості надання освітніх послуг.

3. Інтерактивні дошки та проектори дозволяють педагогам писати, малювати, відображати мультимедійний контент на екрані.

4. Системи електронного тестування та аналітики в освітньому процесі. Використання електронних тестів Google Форми, Quizlet, Online Test Pad тощо.

5. Соціальні мережі. Facebook, Instagram, Telegram для підвищення позитивного іміджу закладу, розширення ресурсної бази предметного навчання шляхом участі у професійних спільнотах викладачів-предметників, ознайомлення із методичним репозиторієм, дидактичними розробками освітян-новаторів тощо.

6. Технології візуалізації освітнього контенту – мультимедійні презентації, інфографіка, відеоінфографіка, інтелект-карти, таймлайни, QR-коди, хмари слів, скрайбінг, гейміфікації, 3d моделювання, навчальні відео тощо.

7. Мобільні додатки та платформи для навчання: існує багато додатків, які допомагають педагогам створювати інтерактивні завдання, тести, графіки, а також додатки для навчання певних предметів чи навичок. Приклади - Kahoot!, Quizlet, Duolingo.

8. Віртуальна реальність (VR) та розширена реальність (AR): ці технології дозволяють створювати іммерсивні навчальні середовища, де здобувачі освіти можуть взаємодіяти з віртуальними об'єктами та ситуаціями, що поліпшує їх сприйняття та розуміння матеріалу.

Ці технології сприяють активному, інтерактивному та ефективному навчанню, залучають студентів до процесу, роблять навчання більш доступним та цікавим. Важливо зазначити, що використання цифрових технологій повинно бути здійснене з розсудливістю, враховуючи конкретні освітні потреби та можливості закладу П(П)О.

Науково-методичну діяльність циклових комісій організують та конкретизують у контексті сформульованої науково-методичної проблеми закладу П(ПТ)О. Постійно своє теоретичне та практичне відображення здійснюють питання:

- використання новітніх технологій у професійній діяльності членів циклової комісії для підвищення якості освітнього процесу;

- застосування технологій дистанційного, змішаного навчання та компетентнісного підходу у викладацькій діяльності;

- впровадження елементів дуальної освіти у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників;

- організації позанавчальної роботи зі здобувачами освіти: конкурси, виставки, вебінари, конференції, майстер-класи, практичні заняття на підприємствах;

- застосування сучасних методик у проведенні навчальних занять різних типів і форм;

- моделювання реальних виробничих ситуацій на лабораторно-практичних заняттях тощо [3].

Бібліографічний список:

1. Освіта і наука в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. Київ : МОН України, 2023. 64 с.

2. Про внесення змін до Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» щодо окремих аспектів підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану та відновлення економіки: *Закон України* від 19.06.2022 № 2312-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2312-20#Text> (дата звернення: 01.11.2023).

3. Рекомендації щодо організації освітнього процесу у закладах П(ПТ)О: *лист Міністерства освіти і науки України* від 07.03.2022 № 1/3377-22. URL: <http://www.nmcpto.te.ua/normatyvno-pravove-zabezpechennia/nakazy-ta-lystymisterstva-osvity-i-nauky-ukrainy> (дата звернення: 01.11.2023).